

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, [www.justice.cz](http://www.justice.cz). [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, [www.justice.cz](http://www.justice.cz). [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

## **Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva**

### **Rozsudek ze dne 1. února 2018 ve věci č. 9373/15 – M. A. proti Francii**

Senát páté sekce Soudu šesti hlasy proti jednomu rozhodl, že vyhoštěním stěžovatele do Alžírsko, kde stěžovateli hrozilo skutečné a vážné nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení, došlo k porušení článku 3 Úmluvy. Stejným poměrem hlasů shledal, že tím, že vnitrostátní orgány stěžovatele o vyhoštění informovaly pouhých sedm hodin před odletem, mu výrazně ztížily možnost podat Soudu návrh na vydání předběžného opatření, čímž v rozporu s článkem 34 Úmluvy snížily úroveň ochrany, kterou poskytuje článek 3 Úmluvy.

#### **I. Skutkové okolnosti**

V roce 1999 stěžovatel alžírské národnosti, zapojený do islamistických hnutí v Alžírsku, svou zemi opustil a přes Španělsko se dostal do Francie. V roce 2006 byl ve Francii odsouzen k sedmiletému trestu odnětí svobody a trvalému vyhoštění ze země za zapojení do spiknutí při přípravě teroristických činů.

V roce 2010 se francouzské úřady pokusily o vydání stěžovatele do Alžírsko, avšak na základě předběžného opatření Soudu od převozu upustily. Jeho stížnost byla v roce 2014 Soudem odmítnuta pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

V prosinci 2014 stěžovatel podal žádost o azyl, kterou úřad pro ochranu uprchlíků a osob bez státní příslušnosti v únoru 2015 zamítl. Toto rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno dne 20. února 2015 při pravidelné návštěvě policejní stanice, na níž se musel povinně hlásit. Francouzské orgány začaly ihned realizovat příkaz k vyhoštění a přepravě stěžovatele na letiště.

Stěžovatelův právník okamžitě poté, co se dozvěděl o zahájení postupu vyhoštění, podal návrh na vydání předběžného opatření. Soud o něm rozhodl ve stejný den tak, že stěžovatel nemá být vyhoštěn dříve než dne 25. února 2015. V době, kdy tento pokyn francouzská policie obdržela, byly dveře od letadla se stěžovatelem na palubě již zavřené a letadlo bylo připraveno k odletu.

Po příletu do Alžírsko byl stěžovatel obviněn a vzat do vyšetřovací vazby. V době podání stížnosti byl v alžírském vězení.

#### **II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu**

Stěžovatel namítal, že vyhoštění do Alžírsko ho vystavilo vážnému nebezpečí zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy, což podle něj dokazuje jeho okamžité zadržení po příletu tajnými službami, aniž byla uvědomena jeho rodina, advokát nebo soud. Alžírská vláda ostatně o jeho odsouzení za teroristické trestné činy ve Francii věděla. Tvrdil též, že předáním do rukou alžírských orgánů Francie porušila své povinnosti podle článku 34 Úmluvy.

##### **A. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY**

Soud nejprve zopakoval, že vyhoštění cizince může vyvolat odpovědnost státu podle článku 3 Úmluvy v případech, kdy existuje důvodné podezření, že osobě v případě vyhoštění v zemi určení skutečně hrozí zacházení v rozporu s tímto článkem. V takovém případě nesmí stát k vyhoštění přistoupit (*Saadi proti Itálii*, č. 37201/06, rozsudek velkého senátu ze dne 28. února 2008, § 124–125; *J. K. a*

*ostatní proti Švédsku*, č. 59166/12, rozsudek velkého senátu ze dne 23. srpna 2016, § 79). Stěžovatel musí v zásadě prokázat, že nebezpečí je skutečné. Pokud důkazy předloží, je na žalované vládě, aby případné pochybnosti rozptýlila (*F. G. proti Švédsku*, č. 43611/11, rozsudek velkého senátu ze dne 23. března 2016, § 120).

V projednávané věci Soud uvedl, že pro posuzování skutečného nebezpečí hrozícího stěžovateli v zemi určení je rozhodný den, kdy byl stěžovatel skutečně vyhoštěn. To však Soudu nebrání vzít do úvahy také pozdější relevantní informace, které mohou potvrzovat či vyvracet závěry, k nimž vnitrostátní orgány ohledně obav stěžovatele dospěly (*Cruz Varas a ostatní proti Švédsku*, č. 15576/89, rozsudek ze dne 20. března 1991, § 75–76).

Soud dále připomněl, že stěžovatel byl ve Francii odsouzen za teroristické činy, a obdobně jako ve věci *Daoudi proti Francii* (č. 19576/08, rozsudek ze dne 3. prosince 2009) potvrdil, že si uvědomuje rozsah nebezpečí, které terorismus pro společnost představuje, a tedy i význam boje, který smluvní státy proti němu vedou.

Situaci v Alžírsku Soud posoudil na základě zpráv Výboru OSN proti mučení a řady nevládních organizací, na které se odvolal již ve věci *Daoudi proti Francii* (cit. výše), přičemž neobdržel žádné nové informace svědčící o změně situace. Zprávy poukazují na řadu případů zatčení alžírskou zpravodajskou službou, zejména u osob podezřelých ze zapojení do mezinárodního terorismu. Podle těchto zpráv mohou být zadržení umístění do vazby bez soudního rozhodnutí či možnosti komunikace s vnějším světem (právník, lékař či rodina) a mohou být vystaveni špatnému zacházení, včetně mučení. S ohledem na autoritu a pověst autorů zpráv, četnost a soulad informací z různých zdrojů, závažné a nedávnou povahu šetření i podkladových údajů Soud o jejich spolehlivosti nepochyboval a dodal, že žalovaná vláda nepředložila žádné skutečnosti, které by tvrzení těchto zdrojů vyvrátila.

Pečlivě odůvodněný odsuzující rozsudek nad stěžovatelem vydaný ve Francii za mezinárodní terorismus byl veřejně znám. Stěžovatel byl po svém příletu také skutečně zatčen tajnou službou.

Soud se sice stejně jako vláda podivil, že stěžovatel požádal o přiznání postavení uprchlíka až po necelých čtrnácti letech pobytu ve Francii, avšak konstatoval, že úřad pro ochranu uprchlíků, který byl lépe vybaven k posouzení veškerých skutkových okolností (*F. G. proti Švédsku*, cit. výše, § 118), tuto skutečnost v úvahu nevezl.

Soud s ohledem na výše uvedené, zejména na stěžovatelův profil osoby odsouzené za terorismus, jež byl znám alžírským orgánům, dospěl k závěru, že v době vyhoštění stěžovatele do Alžírsku existovalo skutečné a vážné nebezpečí zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy (*mutatis mutandis*, *Chahal proti Spojenému království*, č. 22414/93, rozsudek velkého senátu ze dne 15. listopadu 1996, § 106). Realizací jeho vyhoštění tedy došlo k porušení článku 3 Úmluvy.

#### B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 34 ÚMLUVY

Stěžovatel zejména kritizoval, že vláda, jež byla uvědomena o předběžném opatření, kterým Soud vyzval k pozastavení postupu vyhoštění, nezabránila uzavření letadla, na jehož palubě se nacházel. Napadal rovněž skutečnost, že o rozhodnutí úřadu pro ochranu uprchlíků o zamítnutí jeho žádosti o azyl byl záměrně vyrozuměn na poslední chvíli, aby nemohl využít žádného prostředku nápravy.

Soud v první řadě připomněl zásadní význam předběžných opatření v systému Úmluvy (*Savridin Dzhurayev proti Rusku*, č. 71386/10, rozsudek ze dne 25. dubna 2013, § 211–213). Přezkum námitky porušení článku 34 Úmluvy založené na nedodržení předběžného opatření nezahrnuje přezkum vhodnosti jeho rozhodnutí vydat předběžné opatření (*Paladi proti Moldavsku*, č. 39806/05, rozsudek velkého senátu ze dne 10. března 2009, § 92). Žalovaná vláda je povinna prokázat, že předběžné opatření bylo dodrženo nebo že výjimečně existovala objektivní překážka, která jí v tom zabránila, stejně jako že podnikla veškeré přiměřené kroky, aby překážku odstranila a informovala Soud.

Jak francouzská vláda uznala, předběžné opatření nebylo dodrženo. Vláda namítala, že neměla dostatek času zabránit stěžovateli vyhoštění. Soud proto musel posoudit, zda v tomto případě existovaly objektivní překážky, které bránily vládě ve včasném dodržení předběžného opatření (*D. B. proti Turecku*, č. 33526/08, rozsudek ze dne 13. července 2010, § 67).

Soud v obecné rovině uznal, že může být nezbytné vykonat příkaz k vyhoštění rychle a účinně. Podmínky takového vyhoštění však nesmějí zbavit vyhošťovanou osobu práva požádat Soud o vydání předběžného opatření.

Soud konstatoval, že ač bylo stěžovateli o rozhodnutí úřadu pro ochranu uprchlíků ze dne 17. února 2015 doručeno až o tři dny později při pravidelné návštěvě policejní stanice, na níž se musel povinně hlásit, byla v mezidobí vydána a stěžovateli doručena další dvě související rozhodnutí o určení místa pobytu ve Francii a o stanovení země určení, která na rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl výslovně odkazovala; úřady je tedy měly k dispozici, aniž o něm stěžovatele informovaly. Současně byly činěny kroky potřebné pro realizaci vyhoštění, které započalo necelých sedm hodin od doručení rozhodnutí o zemi určení.

Francouzské orgány tedy podle Soudu vytvořily takové podmínky, za kterých stěžovatel mohl jen velmi obtížně požádat Soud o vydání předběžného opatření. Zároveň tím úmyslně a nevratně porušily úroveň ochrany práv stanovenou v článku 3 Úmluvy, kterou se stěžovatel snažil podáním své žádosti o vydání předběžného opatření zachovat. Vyhoštění navíc učinilo případné konstatování porušení článku 3 Úmluvy neúčinným, jelikož stěžovatel byl vyhoštěn do země, která není smluvní stranou Úmluvy. Soud proto rozhodl, že francouzské orgány porušily své povinnosti podle článku 34 Úmluvy.

#### C. K POUŽITÍ ČLÁNKU 46 ÚMLUVY

Soud považoval za nutné uvést individuální opatření, která jsou nezbytná k výkonu rozsudku, aniž by však byla dotčena otázka obecných opatření potřebných k zabránění podobného porušování Úmluvy v budoucnu (*M. S. S. proti Belgii a Řecku*, č. 30696/09, rozsudek ze dne 21. ledna 2011, § 400). Vzhledem k tomu, že stěžovatel se nyní nachází v mimořádně zranitelné situaci v zemi, která není smluvní stranou Úmluvy, Soud zdůraznil, že je na francouzské vládě, aby podnikla veškeré možné kroky, aby si od alžírských orgánů vyžádala konkrétní ujištění o tom, že stěžovatel nebyl a nebude podroben zacházení, které je v rozporu s článkem 3 Úmluvy.

### III. Oddělené stanovisko

Soudkyně O'Leary v nesouhlasném stanovisku vytkla stěžovateli jeho pasivitu při podávání žádosti o azyl, již stěžovatel podal teprve patnáct let po svém odchodu z Alžírska, deset let poté, co se oženil se ženou francouzské národnosti, a pět měsíců po rozhodnutí Soudu o nepřijatelnosti jeho první stížnosti. Zpochybnil také vyváženost rozhodnutí většiny, která dostatečně nezohlednila nejen stěžovatelovo zapojení do přípravy teroristických činů, ale také odsouzení za další trestné činy ve Francii. Ve vztahu k článku 34 Úmluvy nesouhlasila se způsobem, jakým většina posoudila objektivní překážky, které francouzské vládě zabránily ve včasném dodržení předběžného opatření.